

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

НАКОНЕЧНА ЗОРЯНА ІВАНІВНА

УДК 070:655.41](477.8)''19''(043.3)

**ЧАСОПИСИ ВИДАВНИЧОГО КОНЦЕРНУ
«УКРАЇНСЬКА ПРЕСА»
В КОНТЕКСТІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ
ЖУРНАЛІСТИКИ**

27.00.04 – теорія та історія журналістики

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Науково-дослідному інституті пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.

Науковий керівник: доктор наук із соціальних комунікацій,
професор
Сніцарчук Лідія Віталіївна,
Львівська національна наукова бібліотека
України імені В. Стефаника,
заступник генерального директора
з наукової роботи, директор
Науково-дослідного інституту пресознавства

Офіційні опоненти: доктор наук із соціальних комунікацій,
професор
Огар Емілія Ігорівна,
Українська академія друкарства,
професор кафедри видавничої справи
і редагування

кандидат філологічних наук, доцент
Хітрова Тетяна Володимирівна,
Запорізький національний технічний
університет,
доцент кафедри журналістики

Захист дисертації відбудеться “ ___ ” _____ 2016 р. о ___ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.24 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79044, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, факультет журналістики, ауд. 103.

З дисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79601, м. Львів, вул. Драгоманова, 5).

Автореферат розіслано “ ___ ” _____ 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат філологічних наук, доцент

А. М. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Багатогранна історія української журналістики впродовж тривалого часу є об'єктом зацікавлень провідних представників української науки, однак унаслідок несприятливих суспільно-політичних процесів у ХХ ст., які передували здобуттю державної незалежності України і суттєво обмежували, а то й забороняли наукові пошуки, чимало її сторінок і надалі залишаються невідомими для наукової спільноти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю поглибити вивчення національної історико-журналістської спадщини, зокрема різнотипної та багатофункціональної регіональної преси міжвоєнної доби. Важливим у цьому аспекті є вивчення цільових, структурних, змістових та інших особливостей часописів, які виходили у концерні «Українська Преса», що успішно функціонував у міжвоєнній Галичині завдяки талановитому підприємцю, менеджеру, маркетологу і водночас українському патріоту І. Тиктору (1896—1982). Донині комплексно не опрацьовано пресовидавничі здобутки цієї важливої для розбудови західноукраїнського медіаландшафту міжвоєнних років видавничої структури, що започаткувала нову сторінку в історії нашої журналістики, та діяльність її обдарованого очільника, який зумів піднести пресу концерну на новий, європейський, рівень функціонування, запровадити принцип самоокупності часописів та отримання прибутків від їхнього видавання, базуючись на засадах національного розвитку.

Дослідження й узагальнення знань про цей сегмент західноукраїнської преси, яка в умовах бездержавного існування українства активно популяризувала національні цінності, здобувши масову підтримку аудиторії, дозволить якнайповніше відтворити історичну ретроспективу національного медіарозвитку в умовах Польської держави, а отже, суттєво доповнить знання з історії журналістики загалом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в Науково-дослідному інституті пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника в межах науково-дослідних тем: «Періодика другої половини ХІХ — першої третини ХХ ст. на українських землях: бібліографічні, функціонально-типологічні, біографічні компоненти» (державний реєстраційний номер 0113U006489), «Медіавидавничі стратегії як чинник формування національної самосвідомості» (державний реєстраційний номер 0110U004622), «Підготовка і видання повного “Репертуару українських періодичних видань 1907—1939 рр.”: створення комп'ютерної бази даних анотованої бібліографії періодики та біобібліографічної інформації про найвизначніших редакторів, видавців і публіцистів минулого» (державний реєстраційний номер 0106U002972).

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей заснування й функціонування часописів видавничого концерну «Українська Преса» та їхнього позиціонування у західноукраїнському інформаційному просторі міжвоєнного періоду. Акцентуємо саме на пресовидавничій діяльності цієї потужної структури, адже, як відомо, в репертуарі «Української Преси» зафіксовано значну частину книжкової продукції, яка виходила в різних видавничих серіях під егідою редакції того чи іншого тикторівського часопису, що вимагає окремого наукового вивчення.

Реалізація визначеної мети дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- проаналізувати стан вивчення проблеми в українській історіографії, виявити нову історичну інформацію, сформувати потрібну для висвітлення титульної теми наповненість джерельної бази;

- окреслити суспільно-політичні та професійні передумови виникнення концерну «Українська Преса», підтвердити магістральну роль І. Тиктора в організації та успішному провадженні пресовидавничої діяльності цього об'єднання;

- розкрити особливості заснування й функціонування періодичних видань концерну, вияснити їх типологічні ознаки, визначити тематико-інтерпретаційну концептуалітику;

- з'ясувати й оцінити специфіку сприйняття преси концерну сучасниками, схарактеризувати роль часописів у розвитку західноукраїнської журналістики загалом;

- проаналізувати функціональні особливості основного пресодруку концерну — газети «Новий Час», розкрити базове коло її журналістів та авторів, охарактеризувати її архітектоніку, визначити тематико-інтерпретаційні прерогативи у формуванні національної ідентичності, з'ясувати особливості інтерактиву «газета—читач»;

- встановити дійсну кількість «дочірніх» пресодруків «Нового Часу», розглянути їхні типологічні особливості, обґрунтувати потребу й доцільність їх видавання.

Об'єкт дослідження — часописи концерну «Українська Преса», що зумовили створення й забезпечили інформаційно-комунікаційну діяльність цього потужного видавничого об'єднання.

Предмет дослідження — особливості започаткування й функціонування пресодруків концерну, їх проблемно-тематичні прерогативи, специфіка провадження редакційно-журналістського процесу.

Хронологічні межі дослідження охоплюють 1923—1939 рр.: 1923 р. започатковано газету «Новий Час», яка завдяки зусиллям успішного видавця й редактора І. Тиктора стала основним пресовим виданням організованого ним концерну, що функціонував у Галичині до початку Другої світової війни.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації стали системний і комплексний підходи до вивчення пресовидавничої спадщини концерну «Українська Преса» з використанням методів аналізу і синтезу. Для розв'язання окреслених завдань на різних етапах роботи застосовано такі методи дослідження: історико-теоретичний, бібліографічно-описовий, історико-порівняльний, кластерний, проблемно-тематичний, біографічний методи, а також діалектичний метод, завдяки якому розглянуто часописи концерну як повноцінні елементи процесу формування і функціонування західноукраїнської преси. Застосовано конкретно-історичний підхід до аналізу джерельного матеріалу про розвиток і функціонування часописів концерну в контексті західноукраїнської журналістики загалом, а також про результативну участь І. Тиктора в пресовидавничому процесі у міжвоєнній Галичині.

Комплексне використання цих методів дозволило оптимально вирішити завдання дослідження і залучити до наукового обігу нові архівні джерела, маловідомі журналістські публікації.

Наукова новизна одержаних результатів:

уперше:

— вивчено обставини заснування і особливості функціонування концерну «Українська Преса» в умовах міжвоєнного двадцятиліття;

— охарактеризовано структуру, основну атрибуцію, композицію, мету і завдання досліджуваної періодики;

— вивчено, проаналізовано й залучено до наукового обігу понад 120 архівних документів (донесення цензорів, рішення судів про конфіскацію, редакційне і приватне листування), що стосувалися окремих часописів та пресовидавничої діяльності концерну загалом;

— встановлено коло редакторів, журналістів і авторів часописів та їхню роль у розвитку преси концерну, а також розкрито 12 псевдонімів і криптонімів. Доповнено новою біобібліографічною інформацією понад 90 біограм творців західноукраїнської преси, які активно співпрацювали з редакціями часописів концерну;

— введено у науковий обіг 7 тематичних додатків (самостійних і внутрішніх) до газети «Новий Час», які до цього не були зафіксовані в пресознавчій літературі, а отже, невідомі дослідникам, систематизовано та доведено важливість їх наявності у західноукраїнському медіапросторі;

— схарактеризовано значення щоденної газети «Новий Час» для української спільноти, знесленої після поразки національно-визвольних змагань та умовами життя під юрисдикцією Польської держави;

удосконалено:

— вивчення історії західноукраїнської журналістики міжвоєнних років загалом та української преси Галичини зокрема;

— розуміння важливості пресодруків концерну «Українська Преса» для розвитку західноукраїнської журналістики;

набуло подальшого розвитку:

— дослідження пресовидавничої майстерності І. Тиктора, його ролі у формуванні інформаційно-комунікаційного дискурсу міжвоєнної Галичини;

— вивчення процесу формування і функціонування західноукраїнської преси та вплив на її розвиток суспільно-політичних і соціокультурних факторів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що представлену джерельну базу, основні висновки та твердження можна використати в навчальному процесі під час вивчення історії української журналістики, у підготовці спеціалізованих курсів із історії регіональної преси, при створенні довідкової та навчальної літератури з історії, теорії і практики ЗМІ. Узагальнений чималий досвід видавання цієї преси може бути використаний і сьогодні — в умовах нагнітання антиукраїнської істерії в низці засобів масової інформації, що виходять і в Україні, і поза її межами, — при підготовці високоякісних матеріалів громадсько-політичної тематики. На основі науково обґрунтованих висновків можна допомогти вирішувати проблеми сучасним українським регіональним ЗМІ в контексті оптимізації змістового наповнення, нарощення журналістської майстерності, розширення мережі формальних структур, активізації зворотного зв'язку з читачем та ін.

Матеріали дослідження використано в укладеному і підготовленому до друку базовому багатотомному виданні Науково-дослідного інституту пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника — історико-бібліографічному дослідженні «Українська преса в Україні та світі XIX—XX ст.» (шостий-восьмий томи), друківаних матеріалах і матеріалах електронної бази даних до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах».

Особистий внесок здобувача. Дисертація, автореферат й опубліковані наукові статті, в яких викладено основні положення роботи, здобувач виконала самостійно.

Апробація результатів дослідження. Рукопис роботи обговорено в Науково-дослідному інституті пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Основні положення та результати дослідження виголошені у формі доповідей на всеукраїнських науково-теоретичних конференціях «Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного медійного простору» (Тернопіль, 2007 р.), «Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку» (Черкаси, 2007 р.), «Українська періодика: історія і сучасність» (Львів, 2008 р.), науково-практичній конференції «Прикладні та фундаментальні аспекти дослідження у соціальних комунікаціях» (Івано-Франківськ, 2015 р.).

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в 12 публікаціях, 7 з яких надруковано в українських фахових виданнях, 1 стаття — у зарубіжному виданні, 4 – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (276 позицій на 28 сторінках) та додатка. Загальний обсяг дисертації становить 212 сторінок, основний зміст роботи викладено на 167 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У «Вступі» обґрунтовано актуальність теми, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, визначено мету й завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження, сформульовано наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, відзначено особистий внесок здобувача й подано відомості про апробацію результатів дослідження, означено структуру та обсяг дисертації.

У *першому розділі* — «**Історіографія та джерела дослідження**» — проаналізовано стан наукової розробки проблеми в історіографії української журналістики, а також охарактеризовано джерельну базу дослідження.

Підрозділ 1.1 «*Історіографія проблеми*» містить аналіз опублікованих матеріалів (монографій, наукових збірників, статей, історико-бібліографічних нарисів), які певним чином висвітлюють досліджувану проблематику загалом або ж розкривають деякі аспекти пресовидавничої діяльності концерну І. Тиктора «Українська Преса».

Постать успішного видавця, який здійснив неоціненний внесок у розвиток українського пресовидання в складних умовах польської окупації, доволі довго залишалася невідомою для українського загалу, рівно ж як і зніційовані ним, започатковані й успішно реалізовані пресові проекти. Лише деякі праці фіксували наявність у 20—30-х рр. XX ст. таких пресодруків, як: «Новий Час», «Народня Справа», «Дзвіночок», «Наш Прапор», «Комар», «Наш Лемко», «Українська Ілюстрація». Про них розповідали колишні співробітники концерну (Є. Яворівський, І. Кедрин), які змушено покинули рідні терени і проживали в Канаді, США, а також А. Животко, Ю. Тернопільський та ін. У радянський період про І. Тиктора та його видавниче підприємство наполегливо «забули» з огляду на панівну ідеологічну модель. Після проголошення незалежності України у вивченні історико-журналістського процесу XIX — першої половини XX ст. необхідно було заповнити значну кількість інформаційно-аналітичних прогалів, які потребували чималих зусиль науковців. Саме тому видавничий концерн «Українська Преса» потрапив у коло наукових зацікавлень порівняно недавно. Перші відомості про постать І. Тиктора та його видавничі здобутки за нових реалій належать Я. Дашке-

вичу. Згодом було підготовлено і видано низку праць, які висвітлюють певні фрагменти історії функціонування концерну «Українська Преса», — колективна монографія «Іван Тиктор: талан і талант» (О. Думанська, Н. Зелінська, Е. Огар та ін.), збірник публікацій часопису «Наш Лемко», а також історико-бібліографічне дослідження у трьох томах (4 книги) «Українські часописи Львова 1848—1939 рр.», яке, однак, з огляду на жанр бібліографування не містить відповідей на завдання, визначені для нашого дослідження. Доповнює історіографію діяльності концерну низка наукових і науково-популярних статей С. Блавацького, І. Вдовичина, В. Денисюк, О. Дроздовської, Н. Зелінської, В. Ковпака, М. Комариці, С. Костя, Е. Огар, І. Павлюка, М. Романюка, Л. Сніцарчук. Масовий читач зумів отримати знання про існування «Української Преси» та діяльність його очільника за допомогою публікацій Р. Горака, О. Думанської, О. Жарівського, В. Карого, І. Чорновола.

Для досягнення мети дослідження використано також низку теоретико-методологічних праць провідних вчених — Ю. Бідзілі, М. Житарюка, В. Здоровеги, Н. Зелінської, В. Іванова, І. Крупського, В. Лизанчука, І. Михайлина, В. Різуна, Л. Супрун, Ю. Фінклера, Т. Хітрової, М. Яцимирської, а також науковців, що провадять свої дослідження в галузі історії української журналістики, — О. Богуславського, А. Бойко, С. Костя, Н. Сидоренко, Г. Синичич, А. Яценка.

У підрозділі 1.2 «Характеристика джерел» проаналізовано корпус періодичних видань 1920—1930-х рр., архівних документів, бібліографічних покажчиків М. Мартинюка, С. Місила, а також В. Денисюк, яка, до слова, виявилася першим науковцем, що здійснила спробу систематизувати результати видавничої діяльності І. Тиктора.

Основою джерельної бази стали пресодруки концерну «Українська Преса» (17 річників газети «Новий Час» (4630 ч.), 12 — «Народньої Справи» (568 ч.), 7 — «Комара» (291 ч.), 9 — «Дзвіночка» (194 ч.), 8 — «Нашого Прапора» (842 ч.), 2 річники «Нашого Лемка» (56 ч.); інші газети й журнали, видавані у Галичині впродовж міжвоєнного двадцятиліття, які висвітлювали особливості функціонування часописів досліджуваного концерну та організацію його пресовидавничого процесу («Дзвони», «Діло», «Мета», «Назустріч», «Українські Вісті», «Як на долоні»), архівні документи із Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, Державного архіву Львівської області, відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (офіційні документи, що регламентували журналістську й пресову діяльність у міжвоєнній Польщі загалом і Галичині, яка входила у той час до її складу, зокрема; листування редакцій досліджуваних часописів із авторами й читачами; приватне листування осіб, які брали участь у видаванні преси концерну, їхні спогади тощо).

Окрім цих джерел, що є основною платформою нашого дослідження, до наукового обігу запроваджено архівні документи, які сприяли об'єктивному

відтворенню умов і результатів діяльності концерну «Українська Преса». Їх віднайдено в українських книгозбірнях (Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка, ЛННБУ ім. В. Стефаника) та архівах (Державний архів Львівської області — фонди «Львівське городське староство», «Львівське воєводське управління», «Прокуратура Львівського окружного суду», «Окремі надходження»; відділ рукописів ЛННБУ ім. В. Стефаника — фонди товариства «Просвіта», особисті фонди М. Возняка, І. Калиновича, І. Шендрика; Центральний державний історичний архів України у м. Львові — фонди редакцій газет «Новий Час», «Народня Справа», «Наш Лемко», а також «Наукове товариство ім. Шевченка», «Греко-католицький митрополичий ординаріат», «Прокуратура апеляційного суду», особисті фонди М. Андрусяка, В. Левицького, К. Студинського). Серед архівних документів найбільшу цінність для нашого дослідження становили фонди часописів концерну, які містять листування редакцій з передплатниками, офіційні документи щодо функціонування періодичних видань; особисті архіви співробітників видавничої структури, а також фонди цензурних органів влади, за допомогою яких проаналізовано ставлення польських очільників до національних пресових органів І. Тиктора.

У *другому розділі* — **«Часописи концерну І. Тиктора в пресовому й культурному ландшафті міжвоєнної Галичини»** — відтворено передумови започаткування концерну, охарактеризовано періодичні видання, що побачили світ в «Українській Пресі», здійснено тематико-типологічний аналіз цих часописів.

У підрозділі 2.1 *«Суспільні та професійні передумови виникнення концерну “Українська Преса”* проаналізовано особливості політичних умов розвитку українства під юрисдикцією Польської держави, визначено складнощі організації соціокультурного чинника українського життя, окреслено творчі зусилля національно свідомих сил в організації західноукраїнського інформаційного простору.

У підрозділі 2.2 *«Організаційні аспекти творення преси концерну»* у хронологічній послідовності проаналізовано специфіку заснування часописів та формування ними інформаційно-комунікаційного дискурсу українства.

Окрім потужної (за формально-змістовими структурами, авторським колом, виконуваними завданнями) газети «Новий Час», якій присвячено окремих розділ дослідження, у концерні видавано шість пресових органів — «Народня Справа» (1928—1939), «Дзвіночок» (1931—1939), «Наш Прапор» (1932—1939), «Комар» (1933—1939), «Наш Лемко» (1934—1939), «Українська Ілюстрація» (1934). Завдяки менеджерському хисту видавця, добре продуманій видавничій стратегії провадження кожного часопису, започаткуванню різноматичних додатків, організації численних рекламних кампаній ці часописи були достатнім чином підтримані передплатниками і успішно (наприклад, за накладками) конкурували з іншими пресодруками

Галичини, допоки не розпочалася Друга світова війна. Газета «Наш Лемко» теж виходила до 1939 р., однак це не було досягненням І. Тиктора та співробітників його концерну, оскільки він лише два перших роки виконував функції її видавця на замовлення Лемківської комісії товариства «Просвіта»; від 1936 р. часописом видавничо опікувався М. Таранько, що було спричинено складнощами узгодження магістральної видавничої лінії між І. Тиктором і Лемківською комісією. Єдина «Українська Ілюстрація» через високу ціну, зумовлену наявністю великого ілюстративного блоку, і невідповідність потребам часу (незможна українська громада не мала фінансової можливості задовольняти свої естетичні вподобання) виявилася одноразовою пресовою акцією.

Загальноєвропейський принцип комерціалізації пресовидання, впроваджений і активно використовуваний І. Тиктором, позитивно відобразився не лише на тривалості існування часописів, а й на якості їхніх публікацій. Будучи переважно самоокупними (тобто не залежними від жодних громадських чи політичних структур), вони орієнтувалися на плекання національних цінностей і служіння суспільним потребам українського народу.

Підрозділ 2.3. «*«Наш Прапор» (1932—1939) — «одна з найбільш впливових львівських газет»*» присвячено висвітленню основних здобутків його видавця і редакційної колегії у створенні й ефективному провадженні одного з провідних часописів концерну. Розпочинаючи її видавання, редакційний колектив стверджував, що часописи, які б висвітлювали громадсько-політичну проблематику, не буває «забагато». Однак, усвідомлюючи наявність потужних конкурентів, редакція прагнула віднайти «нову дорогу» в інформуванні читачів, а також поясненні основних проблем «української політики». Популярність часопису підтверджує наклад — до 10 тис. прим. Над творенням змісту часопису у різні роки його виходу працювали М. Голубець, Е. Жарський, Д. Корбутяк, Г. Лужницький, Ю. Роїк, Л. Чубатий, Ю. Шкрумеляк та інші журналісти й публіцисти видавничого концерну.

У підрозділі 2.4 «*Тикторівські часописи в оцінці конкурентів і шанувальників*» відтворено рецепцію часописів «Української Преси» журналістами інших періодичних видань. Категоричне несприйняття комерційної видавничої структури найчастіше фіксувала на своїх шпальтах газета «Діло», в якій акцентувалася редакторсько-журналістська «некомпетентність» видавця, а також його виняткове прагнення отримувати прибутки від видавання пресодруків. «Жовтою пресою» визначали часописи «Наш Прапор» та «Комар» автори «Українських Вістей», неодноразово у доволі різкій формі виступаючи проти видань І. Тиктора. О. Боднарівич та Ю. Шкрумеляк, припинивши співпрацю з концерном, започаткували у 1937 р. газету «Як на долоні», що стала опонентом часописів «Української Преси». Така рецепція тикторівських видань формувалася у площині оцінки конкурента і лише сприяла поширенню зацікавлення в аудиторії, а отже, їх популярності та збільшенню продаж.

Позитивне позиціонування часописів серед української аудиторії засвідчують матеріали журналу «Дзвони», де опубліковано схвальні рецензії на «Дзвіночок» та «Українську Ілюстрацію», а також наголошено на фаховості у відтворенні суспільно-політичної подієвості часописами «Наш Прапор» і «Комар». Прихильні відгуки про діяльність І. Тиктора та важливість функціонування його концерну публікували газети «Батьківщина» і «Мета».

У підрозділі 2.5 «Роль часописів “Української Преси” у формуванні національно свідомого читача» обґрунтовано значення для тогочасного суспільства часописів «Української Преси», які, перебуваючи на національних позиціях, мали на меті подолати зневіру, що панувала серед українців у міжвоєнні роки через невиправдані надії на національно-визвольні змагання, допомогти правильно визначити пріоритети у подальшій боротьбі за власні права, а також поширювати просвіту серед найбільш вразливих верств українства.

Редакції пресодруків концерну пропонували своїм читачам чимало необхідної та корисної інформації — суспільно-політичної, пізнавальної, культурної, освітньої, ужиткової тощо. Вони активно прилучилися до формування нового, освіченого, національно свідомого покоління українців, виконуючи національно-патріотичні, інформаційні, комунікативні, коментативні, організаційні, просвітницькі, педагогічні завдання. Зокрема, відзначимо найпопулярніший тематичний компонент змісту видань — суспільно-політичну інформацію, яка допомагала читачам орієнтуватися у складному щоденні, а також порівнювати умови життя українців у Польській державі, радянській Україні, Канаді, Німеччині, США, Франції, Чехословаччині тощо. У кожному з аналізованих видань їм присвячувалося низку відповідних рубрик (найбільше мав їх «Наш Прапор»). Ці видання були не лише необхідним зосередженням інформації для тогочасної аудиторії, вони й нині є важливим джерелом знань для вивчення певних сторінок західноукраїнської історії.

У *третьому розділі* — «Газета “Новий Час” (1923—1939) як основна пресова опора видавничого концерну» — зосереджено увагу на аналізі специфіки започаткування, організації виходу, формування редакторського й журналістського кола, тематичного наповнення газети, яка спершу стала підґрунтям майбутньої успішної видавничої структури, а відтак — її потужним інформаційно-комунікаційним центром.

У підрозділі 3.1 «Історія створення і функціонування» відтворено основні етапи розвитку газети «Новий Час»: спершу як видавничий проект Української військової організації, згодом — незалежне видання під орудою І. Тиктора, відтак — базове видання концерну.

Незважаючи на інтенсивні каральні дії цензури (арешти редакторів, журналістів, конфіскації окремих публікацій чи цілих чисел), газета успішно розвивалася, про що свідчить хоча б її наклад, який сягав до 15 тис. прим. Такому поступу сприяла низка критеріїв, зокрема незалежність від

будь-яких політичних структур, політематичність пропонованих матеріалів, налагоджений зв'язок із читачем та активна промоція своїх надбань. До слова, критерій незалежності був знаковим не лише для «Нового Часу», а й для усіх інших часописів концерну. Творці газети в усіх зверненнях до читачів наголошували на своїй самостійності, що не викликає сумнівів, оскільки І. Тиктор був перш за все політично незаангажованим підприємцем, однак, наголосимо, — підприємцем з потужним національно-патріотичним стрижнем, що суттєво позначилося на змісті видань.

У підрозділі 3.2 *«Журналістський та авторський колектив»* підтверджено, що основні творчі сили газети — редактори, журналісти, публіцисти, громадсько-політичні, культурні, спортивні діячі, кореспонденти-аматори — на різних етапах її функціонування сприяли формуванню привабливого інформаційно-публіцистичного обличчя. Лише на початках виходу газети над її змістом працювало понад 100 залучених І. Тиктором осіб, більшість із яких вже отримала чималий досвід праці на журналістському поприщі. Впродовж усіх років виходу газети колектив змінювався: одні полишали новочасівське середовище внаслідок певних непорозумінь із видавцем та неприйняття його ризикованих видавничих новацій (О. Боднарівич, Д. Паліїв, Ю. Шкрумеляк та ін.), натомість надходило чимало нових представників української політики, культури, науки, кількість яких визначити достеменно неможливо, оскільки деякі з них використовували лише псевдоніми або криптоніми (нам вдалося встановити, кому із авторів належало 12 криптонімів). Здебільшого вони залишалися невідомими читачу, а інколи й самій редакції, однак не видавцеві. І. Тиктор умів тримати під прицілним поглядом усю робочу атмосферу в концерні — і видавничу, і творчу, що давало змогу успішно керувати підприємством.

Серед тих авторів, хто в різний час виходу «Нового Часу» активно впроваджував нові форми комунікації з аудиторією, використовував доступну мову в поєднанні із оригінальністю висвітлення необхідної інформації, легко й зрозуміло витлумачував ту чи іншу проблему, пов'язану із суспільно-політичною подією, відзначимо В. Бачинського, І. Витвицького, М. Возняка, Г. Гладкого, Р. Голяна, М. Голубця, С. Гординського, М. Данька, М. Заклинського, М. Коновальця, А. Курдидика, Я. Курдидика, Р. Купчинського, П. Лисяка, М. Лозинського, Г. Лужницького, Я. Пастернака, С. Парфанович, Б. Сіманцева, В. Садовського, В. Софроніва-Левицького, С. Чучмана. Чимало прізвищ, віднайдених на сторінках газети, названо у дослідженні вперше, вони були ігноровані через ідеологічні перестороги радянського періоду життя українства.

У підрозділі 3.3 *«Архітекtonіка видання»* відтворено схему компонування текстових та ілюстративних блоків, визначено журналістські жанри, які переважали у газеті, охарактеризовано дизайн часопису, що періодично удосконалювався. Детальне опрацювання формально-текстових структур дозволяє

стверджувати, що «Новий Час», за сучасною класифікацією, належить до збалансованого типу періодичного видання, — він характеризується стабільною структурою, такими ж принципами побудови заголовкового комплексу, чіткою системою рубрикації, однак для пресового ринку 1920—1930-х рр. цей часопис, перш за все завдяки обсяговому ілюстративному блоку, був доволі експресивним. Загалом, конструкція газети відповідала трьом основним принципам — зручності читання, стабільного розташування інформаційних блоків (економія зусиль читачів у пошуку матеріалів потрібної тематики), художньо-технічного оформлення.

У підрозділі 3.4 *«Тематико-інтерпретаційні характеристики змісту»* доведено універсальність змісту газети для масового читача, на шпальтах якої у доступній формі порушувалися всі актуальні проблеми тогочасся. Прагнення редакції «Нового Часу» забезпечити інформаційні потреби широкого кола українського читачтва, на якому вона постійно наголошувала у зверненнях до своїх прихильників, засвідчує політематичність газетних публікацій — громадсько-політичної, освітньої, культурної, економічної, спортивної проблематики. Популярними, з огляду на відгуки читачів, були історичні матеріали, опубліковані біографії та спогади політичних, культурних діячів, художні твори українських і зарубіжних письменників тощо.

У підрозділі 3.5. *«Додатки до “Нового Часу” як складова пресовидавничої стратегії концерну»* зафіксовано й проаналізовано 34 «дочірні» видання газети, над організацією змісту яких працювала редакція «Нового Часу». Отже, окремі періодичні додатки були започатковані у 1925 р., коли І.Тиктор, викупивши газету, намагався урізноманітнити її зміст, однак можна припустити, що такий підхід був економічно не вигідним або ж талановитий видавець віднайшов оптимальний спосіб задоволення різнобічних читачьких потреб — «газета в газеті», тому надалі ці ж додатки (виходило й чимало нових) продовжилися на сторінках «Нового Часу».

Їх основним завданням було заповнення інформаційно-публіцистичних прогалів в західноукраїнському медіапросторі. Серед них — «Ілюстрований додаток “Нового Часу”», «Літературно-науковий додаток “Нового Часу”», «Місячний додаток “Нового Часу”», «Реклямовий додаток “Нового Часу”», «Святочний додаток “Нового Часу”», «Наука і розвага», «Природа й техніка», «Право», «У фільмовому царстві...». Оскільки І. Тиктор постійно перебував у пошуку найцікавіших тем для потенційних читачів, кількісно та тематично у газеті переважають періодичні додатки, що виходили на сторінках газети. Зауважимо, що саме цей блок додатків спричиняє непорозуміння серед науковців, оскільки часто вони називають додатками тематичні сторінки «Нового Часу», а натомість випускають з уваги додатки із власною нумерацією чисел. На сторінках газети виходив «повістевий додаток» п. н. «Бібліотека “Нового Часу”». Ці видання класифіковано як самостійні (одноденні й періодичні)

та внутрішні — ті, яким відводилася окрема сторінка газети (одноденні, періодичні, продовжувані), визначено їх тематико-типологічні особливості, з'ясовано їх затребуваність аудиторією.

У підрозділі 3.6 «*Особливості комунікаційного зв'язку “читач—редакція”*» висвітлено особливості комунікаційного зв'язку редакції «Нового Часу» із аудиторією. Спілкуючись з читачами на шпальтах свого часопису, редакція зверталася до конкретних осіб — передплатників, дописувачів, які намагалися отримати відповіді на свої листи із певними проханнями (здебільшого це були просьби розтлумачити певну подію, допомогти розв'язати певну проблему, дати консультацію щодо літературних спроб — поетичних чи прозових), запровадити ту чи іншу рубрику тощо. Обширне редакційне листування, анкетування передплатників, організація конкурсів, лотерей, зустрічей з читачами сприяли довірливому ставленню читачів до тикторівських видань.

ВИСНОВКИ

Видавничий концерн «Українська Преса» був першою видавничою структурою у Галичині, яка спромоглася поєднати в своїй діяльності дві найважливіші для успішного функціонування складові — ідеологічну та комерційну, а його засновник І. Тиктор став першим західноукраїнським підприємцем, який зумів організувати й провадити видавання шеругу різнотипних часописів. Незважаючи на несприятливі зовнішні обставини (післявоєнна фінансова криза і відповідно низька купівельна спроможність українців, утиски польської влади, цензурні бар'єри, малоосвіченість загалу тощо), І. Тиктор досягнув безприкладних для Галичини міжвоєнного двадцятиліття успіхів — його часописи користувалися популярністю, були затребуваними у суспільстві, сприяли формуванню національного світогляду аудиторії, забезпечуючи знаннями з усіх сфер різноаспектного тогочасся.

Ретельний аналіз стану вивчення досліджуваної проблеми в українській історіографії підтвердив, що функціонування видавничого концерну «Українська Преса» до сьогодні не було об'єктом комплексного дослідження. Науковці зверталися до цієї теми лише принагідно, акцентуючи на формально-змістових конструкціях того чи іншого часопису, видаваного у концерні, використовували матеріали періодичних видань як джерело інформації. Опрацьовані монографії, наукові статті, колективні праці провідних науковців підтвердили нашу думку про необхідність докладного вивчення досвіду цієї видавничої структури у царині журналістики, особливостей провадження нею інформаційно-комунікаційної політики в складних суспільно-політичних умовах міжвоєнного двадцятиліття в Галичині, формування змістового корпусу часописів, залучення редакторів, журналістів, інших творчих особистостей у процес творення української преси.

Недостатньо наповнену знаннями історіографію проблеми доповнила віднайдена й виокремлена для дослідження джерельна база (часописи концерну, журналістські публікації про видавничу структуру, її успіхи й невдачі, про особу очільника — І. Тиктора — та його позиціонування в суспільстві, вміщені в українській пресі 1920—1930 рр., архівні документи — редакційні матеріали, листування, регулятивні й нормативні настанови влади тощо), завдяки якій вдалося створити широкоформатну картину функціонування часописів концерну. Найбільшу цінність у роботі становили архівні фонди редакцій, де зберігаються офіційна документація, листи працівників, дописувачів, читачів, які висвітлюють видавничу політику кожного видання. Ця документація стала базовою для подальших досліджень, вона розкрила низку не відомих раніше фактів функціонування концерну, а також допомогла визначити напрям подальшої роботи для якнайповнішого відтворення унікальної в історії української журналістики видавничої структури.

Суспільно-політичні умови, що супроводжували процес заснування, розвитку й стабільного виходу часописів концерну, вирізнялися складнощами, спричиненими діями владних структур, зокрема жорстких цензурних обмежень. Однак досвід української спільноти Галичини у творенні преси в умовах бездержавності сприяв налагодженню організаційно-журналістського процесу концерну. Завдяки заангажованому до видавання преси в концерні колу високоосвічених фахівців було реалізовано сім пресових проєктів, лише один з яких — часопис «Наш Лемко» (1934—1939) — не був приватною власністю підприємця, однак перші його роки виходу під керівництвом І. Тиктора забезпечили надійну популярність серед читацтва. Часописи універсального змісту — «Новий Час» (1923—1939) і «Народня Справа» (1928—1939), сатирично-гумористичний «Комар» (1933—1939), дитячий літературно-художнього спрямування «Дзвіночок» (1931—1939), громадсько-політичний «Наш Прапор» (1932—1939), мистецька «Українська Ілюстрація» (1934) здійснили вагомий внесок у розвиток медійної сфери у непрості часи української бездержавності. Нереалізованим залишився лише один журнальний проєкт, про необхідність якого неодноразово йшлося на сторінках часописів концерну, — періодичний орган для студентської читацької аудиторії, однак видавець обмежився тематичними додатками, призначеними для цієї групи читачів, на сторінках інших друків концерну.

Кожен з аналізованих часописів був розрахований на чітко визначену групу споживачів, це певною мірою обмежувало коло потенційних передплатників, однак вони набагато краще від, наприклад, універсальних періодичних видань відповідали запитам аудиторії. Висока якість пропонованих матеріалів (стиль і стилістика), їхня спрямованість на національний розвиток, самоосвіту українського народу позитивно впливали на читацьку аудиторію,

орієнтуючи в національній проблематиці, суспільно-політичних і культурних викликах того дня.

Завдяки менеджерському хисту видавця часописи швидко здобували читацьку прихильність, що давало змогу не лише збільшувати наклади, а й залучати до авторського кола високоосвічених фахівців. Активності читачтва сприяли постійні рекламні кампанії концерну, які не обмежувалися розсиланням книжечок, календарів, а, як у випадку «Народньої Справи», фінансово підтримували своїх переважно незаможних передплатників. Серед сільського населення (а саме на нього здебільшого орієнтувався видавець, намагаючись підняти загальноосвітній рівень) періодичні видання концерну популяризували «кольпортери», на оплату праці яких йшли немалі кошти. Однак І. Тиктор був упевнений у значущості реклами для просування товару на ринку, тож активно використовував цей спосіб промоції. Налагоджений зв'язок із читачем допомагав швидко реагувати на суспільні потреби, задовольняти бажання найвибагливішого читача, який письмово звертався до редакції, акцентуючи свої тематичні уподобання.

Оскільки «Українська Преса» була першою і єдиною на теренах Галичини у 1920—1930-х рр. видавничою структурою, яка функціонувала на комерційній основі, суспільство сприймало її полярно — частина висловлювала своє захоплення майстерністю видавця якісно забезпечувати інформаційні потреби різних читацьких груп та відповідно отримувати прибутки, інші ж вважали ці часописи «жовтою пресою», а І. Тиктора — підприємцем, що прагнув лише фінансової вигоди. Амбівалентність цих поглядів, їх категоричність усе ж свідчили про небайдуже ставлення медійного середовища до пресовидавничого успіху концерну.

Часописи «Української Преси» суттєво урізноманітнили тогочасний ринок галицьких періодичних видань, вони вирізнялися професійністю і змісту, і художньо-технічного оформлення, створивши окрему сторінку в історії західноукраїнської преси, що фіксувала передовий досвід видавця, який зумів налагодити пресовидавничий процес і отримувати прибутки, значна частина яких, наголосимо, використовувалася для розширення і удосконалення видавничої структури. Періодичні видання концерну стали потрібним джерелом інформації не лише для тогочасного читача, а й для сучасного — науковці часто звертаються до публікацій «Нашого Прапора», «Комара», «Народньої Справи» тощо з метою отримання знань про різноаспектну подієвість українського життя в умовах Польської держави.

Потужним підтвердженням багатьох редакторсько-видавничих заслуг І. Тиктора є часопис «Новий Час». Колишній чотар УСС, член підпільної УВО, видавець з неабияким життєвим досвідом зумів створити газету, яка в умовах загальної депресії з приводу програної боротьби за незалежність,

нестабільної політичної ситуації, фінансової кризи стала національним провідником і організатором. Від 14 жовтня 1923 р. до 24 серпня 1939 р. вона забезпечувала інформаційні потреби не лише місцевого населення, а й усього західноукраїнського регіону, а також чисельної української еміграції, про що свідчать книги передплатників, географія дописувачів і читацьких листів. Декларуючи безпартійність, часопис зумів здобути читацьку прихильність, випередивши накладом щоденну громадсько-політичну газету «Діло», яка вибудовувала свій авторитет ще від 1880 р.

Залучивши до видавання газети досвідчених редакторів (Е. Жарський, М. Коновалець, В. Левицький, Г. Лужицький, Д. Паліїв, М. Струтинський), журналістів (М. Андрусак, В. Бачинський, І. Вітвицький, В. Гірний, Г. Гладкий, М. Капій, Д. Катамай, Р. Купчинський), публіцистів (І. Базарко, М. Бараболяк, В. Барагура, С. Баран, Ю. Дзерович, Т. Курпіта) — загалом понад 100 осіб, І. Тиктор виформував універсальне періодичне видання, вільне від впливів політичних структур, яке, інформуючи, пояснюючи, висвітлюючи складну проблематику, намагалося організувати українців, сприяти їх розвитку як нації, що заслуговує на державницьку самостійність.

У корпусі публікацій «Нового Часу» — матеріали громадсько-політичної, освітньої, культурної тематики, що відповідали запитам аудиторії і викликам часу. Обсяговий інформаційний блок, який подавався під численними рубриками, відтворював українську і світову подієвість, засвідчуючи прагнення редакції досягти максимальної концентрації різнопланової інформації. Єдиним елементом «жовтизни» «Нового Часу», якою часто дорікали йому пресові конкуренти, була кримінальна хроніка, що слугувала радше специфічним засобом залучення аудиторії до читання. Літературно-художні тексти, матеріали сатирично-гумористичного відтворення дійсності, ілюстрації вдало доповнювали корпус публікацій, мотивуючи аудиторію до вибору цього джерела інформації. Багатовекторність цільового призначення публікацій сприяла залученню до читання газети різних соціальних, професійних, вікових груп українства.

Вибагливий читач міг задовольнити свій особливий попит на знання за допомогою низки тематичних додатків. 34 «дочірніх» видань «Нового Часу» пропонували матеріали, що фахово висвітлювали теорію та історію літератури, історію та критику мистецтва, особливості розвитку спорту, а також публікували історичні екскурси в українське історичне минуле, краєзнавчі огляди тощо.

В активі досвіду редакції газети, що позитивно позначався на збільшенні її накладу, було налагодження зв'язків із аудиторією — приватне листування, читацькі запитання, пропозиції, відгуки на ту чи іншу публікацію та відповіді на них редакційних працівників, які зазвичай вміщувалися на сторінках газети, що створювало ілюзію «живого» спілкування, а отже, сприяло формуванню довірливого ставлення читачів до видання.

Активно впроваджуваний у газету досвід європейського пресовидання дав змогу творчому колективу створити інформаційно насичений літопис життя українства у міжвоєнній Галичині, який і сьогодні не втратив свого джерельного значення. У нинішніх ринкових умовах перед видавцями і редакторами преси гостро постає потреба створення конкурентноспроможного продукту, тому вважаємо, що ретельно вивчений організаційно-журналістський досвід редакції «Нового Часу» може слугувати надійним прикладом для покращання діяльності редакцій сучасних регіональних пресодруків.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях

1. *Наконечна З.* Корпус публікацій газети «Новий Час» про І. Франка: 1926 р. / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного Центру періодики. — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 244—251.
2. *Наконечна З.* Шевченкіана на сторінках часопису «Новий Час» (1923—1939 рр.) / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 2007. — Вип. 15. — С. 157—162.
3. *Наконечна З.* Біографістика на сторінках часопису «Новий Час» (1923—1939 рр.) / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного Центру періодики. — Львів, 2008. — Вип. 1(16). — С. 114—122.
4. *Наконечна З.* Часопис «Новий Час» (1923—1939 рр.): особливості формування інформаційного блоку / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 2009. — Вип. 1(17). — С. 111—118.
5. *Наконечна З.* Часопис «Новий Час» (1923—1939 рр.) про пресу української еміграції / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. — Львів, 2012. — Вип. 2(20). С. 91—99.
6. *Наконечна З.* Концерн Івана Тиктора «Українська Преса» (1925—1939 рр.): історіографія проблеми / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. — Львів, 2014. — Вип. 4(22). — С. 62—74.
7. *Наконечна З.* Концерн І. Тиктора «Українська Преса» (1925—1939 рр.): джерельна база дослідження / Зоряна Наконечна // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. — Львів, 2015. — Вип. 5(23). — С. 569—579.

Статті в інших наукових виданнях

8. *Наконечна З.* Жанр політичного портрета на сторінках «Нового Часу» (1923—1939 рр.) / Зоряна Наконечна // Українська журналістика: умови фор-

мування та перспективи розвитку : зб. наук. пр. / Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького. — Черкаси, 2007. — С. 432—435.

Статті у зарубіжних виданнях

9. *Наконечна З. И.* Особенности формирования репертуара периодических изданий концерна «Украинская Пресса» / Зоряна Ивановна Наконечна // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences : Scientific journal. — Vienna, 2015. — № 11—12. — P. 7—9.

Матеріали конференцій

10. *Наконечна З.* Особливості формування рекламного блоку часопису «Новий Час» (1923—1939) / Зоряна Наконечна // Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного медійного простору : зб. наук. пр. : I Всеукраїнська науково-теоретична конференція (Тернопіль, 8—9 листоп. 2007 р.). — Тернопіль—Львів, 2008. — Т. 2. — С. 231—235.

11. *Наконечна З.* Популяризація творчості українських письменників на сторінках часопису «Новий Час» (1923—1939 рр.) / Зоряна Наконечна // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. десятої Всеукр. наук.-теорет. конф. (Львів, 31 жовт. — 1 листоп. 2008 р.). — Львів, 2008. — С. 344—351.

12. *Наконечна З.* Формування бібліографічних знань про журналістів на сторінках преси (за матеріалами концерну «Українська преса», 1923—1939 рр.) / Наконечна Зоряна // Прикладні та фундаментальні аспекти дослідження в соціальних комунікаціях : зб. статей : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (Івано-Франківськ, 20—22 трав. 2015 р.). — Івано-Франківськ, 2015. — Вип. 1. — С. 164—169.

АНОТАЦІЯ

Наконечна З. І. Часописи видавничого концерну «Українська Преса» в контексті західноукраїнської журналістики. — На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04. — теорія та історія журналістики. — Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2016.

У дисертації вперше в історії української журналістики комплексно досліджено особливості видавання часописів концерну «Українська Преса», діяльність якого зініціював і організував у міжвоєнній Галичині видавець і редактор І. Тиктор. Простудійовано ретроспективний досвід заснування і розвитку часописів, умови їхнього виходу, завдання, структуру, архітектоніку, змістове наповнення, встановлено коло редакторів, журналістів, авторів цих видань.

Вивчено, проаналізовано й актуалізовано досвід видавання основного пресодруку концерну — газети «Новий Час», її різновекторний інформаційно-публіцистичний зміст, основні проблемно-тематичні аспекти. З'ясовано зміни, що відбулися в редакційній політиці після переходу газети на щоденний режим виходу, проаналізовано комплекс заходів, здійснених редакцією для удосконалення змістово-формальних структур часопису, охарактеризовано редакційний інструментарій щодо залучення читацької аудиторії, використання рекламних текстів для забезпечення фінансової стабільності і незалежності «Нового Часу» від громадсько-політичних чи будь-яких інших структур. Оцінено внесок цього та інших часописів видавничого концерну у виховання національно свідомого читачтва і розвиток західноукраїнської журналістики загалом.

Ключові слова: видавничий концерн «Українська Преса», Іван Тиктор, історія журналістики, часописи, тематико-змістові моделі, журналісти, редактори, національно свідоме читачтво.

АННОТАЦІЯ

Наконецна З. И. Часописи издательского концерна «Украинская Пресса» в контексте западноукраинской журналистики. — На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям по специальности 27.00.04 — теория и история журналистики. — Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2016.

В диссертации впервые в истории украинской журналистики комплексно исследованы особенности издания часописей концерна «Украинская Пресса», деятельность которого инициировал и организовал в межвоенной Галичине издатель и редактор И. Тиктор. Изучено ретроспективный опыт основания и развития этих изданий, условия их выхода, задачи, структура, архитектоника, содержание, установлен круг редакторов, журналистов, авторов этих изданий. Изучение тематико-типологических особенностей часописей издательского концерна показало, что они существенно разнообразили тематически рынок галицких периодических изданий того времени. Подчеркнуто, что эти часописи отличались профессионализмом и содержания, и художественно-технического оформления, создав отдельную страницу в истории западноукраинской прессы, что фиксировала передовой опыт издателя, который сумел наладить прессоиздательский процесс и получать прибыль, значительная часть которой использовалась для расширения и совершенствования издательской структуры.

Изучен, проанализирован и актуализирован опыт основного издания концерна — газеты «Новий Час», ее разновекторное информационно-пуб-

лицеистическое содержание, основные проблемно-тематические аспекты. Выяснено изменения, произошедшие в редакционной политике после перехода газеты на ежедневный режим выхода, проанализирован комплекс мероприятий, осуществленных редакцией для совершенствования содержательно-формальных структур газеты, охарактеризованы редакционный инструментарий по привлечению читательской аудитории, использование рекламных текстов для обеспечения финансовой стабильности и независимости «Нового Часу» от общественно-политических структур. Освещены особенности коммуникационной связи редакции «Нового Часу» с аудиторией. В частности, отмечено, что обширная редакционная переписка, анкетирование подписчиков, организация конкурсов, лотерей, встреч с читателями способствовали доверительному отношению читателей к изданиям И. Тиктора. Классифицированы политематические приложения к этой газете — самостоятельные (однодневные и периодические) и внутренние — те, которым отводилась отдельная страница в газете (однодневные, периодические, продолжающиеся), определены их тематико-типологические особенности, выяснена их востребованность аудиторией. Подчеркнуто, что их основной задачей было заполнение информационно-публицистических пробелов в западноукраинском медиапространстве. Оценено вклад этой и других часописей издательского концерна в воспитание национально сознательного круга читателей и развитие западноукраинской журналистики в целом.

Ключевые слова: издательский концерн «Украинская Пресса», Иван Тиктор, история журналистики, журналы и газеты, тематико-содержательные модели, журналисты, редакторы, национально сознательный круг читателей.

ANNOTATION

Nakonechna Z. Periodicals of the publishing concern «Ukrayinska Presa» in the context of West Ukrainian journalism. — Manuscript.

Dissertation submitted for obtaining scientific degree of Candidate of Sciences in Social Communications in the Specialty 27.00.04 — «Theory and history of journalism». Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2016.

In the dissertation for the first time in history of the Ukrainian journalism peculiarities of publishing periodicals of the concern «Ukrayinska Presa» [«The Ukrainian Press»], whose activities were initiated and organized in the interwar Galicia by the publisher and editor I. Tyktor, have been comprehensively examined. A retrospective of foundation and development of the periodicals, conditions of their appearance, objectives, structure, architectonics, content have been studied and a circle of editors, journalists, authors of these periodicals has been established.

An experience of publishing main press publication of the concern — the newspaper «Novyi Chas» [«New Time»], its multifaceted information and publicistic content, main problems and topics have been studied, analyzed and made relevant. The changes which took place in the editorial policy after transformation of the newspaper's appearance to a daily have been ascertained, a complex of measures undertaken by the editorship for improving formal and content structures of the periodical has been analyzed, editorial instruments aimed at attraction of a readership, usage of advertising texts for securing financial stability and independence of «Novyi Chas» from socio-political or any other structures have been characterized. A contribution of this and other periodicals of the publishing concern in educating nationally conscious readership and development of West Ukrainian journalism in general has been evaluated.

Key words: publishing concern «Ukrayinska presa», Ivan Tyktor, history of journalism, periodicals, content models, journalists, editors, nationally conscious readership.

Підписано до друку 22.06.2016 р.
Формат 60×84/16
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 0,9
Зам. № 58. Наклад 100 прим.

Виконано ФОП Білохвастова Н. В.
79008, м. Львів, вул. Пекарська, 18
тел. (032) 275-76-75